

Nytt fra EU-delegasjonen om

kommunal- og regionalpolitikk

Byutvikling, byvekst og områdesatsinger – erfaringer fra prosjekter over hele Europa er samlet.....	2
Ny europeisk strategi for beste praksis for utvikling av storbyregioner lansert på Norway House	2
Polis – godt nettverk for transportplanlegging i byregioner.....	4
Beste praksis-eksempler fra URBACT: Stor-Gèneve – planleggingsmodell for grenseoverskridende byområder.....	4
STRING-samarbeidet – et eksempel på regionutvikling på tvers av landegrenser.....	5
Vinn pris i planlegging! “Airports, Cities and Urban Development”	5
Byer rammet av terrorangrep trekker lærdom og ser fremover.....	6
Mobilitet: fullt trykk på multimodal transport i EU og i Norge	7
Sirkulærøkonomi: Nytt indikatorsett for norske kommuner	7
Tyrol har tatt over formannstrøya i EUs makroregionale strategi for Alpene (EUSALP) – best practice for norske fjellregioner.....	8
Energieffektivisering i bygg.....	8
Grenseregioner: flokeløsningsprosjekter etterlyses!.....	9
Koblingen mellom teknologisatsinger og regionalpolitikk blir viktigere fremover	9
EUs langtidsbudsjett etter 2020	11
Konturene av fremtidens EU-programmer avtegner seg.....	12
Nye rapporter.....	13
Innovasjon i offentlig sektor: kunstig intelligens er et vekstområde.....	15
EUs strategi for etablering av superdatamaskiner	15
Save the date!.....	16
Lest siden sist:.....	17
Kilder til informasjon.....	17
På kalenderen – noen kommende begivenheter og tidsfrister.....	18
Ta kontakt!.....	19

Byutvikling, byvekst og områdesatsinger – erfaringer fra prosjekter over hele Europa er samlet

EU har i perioden 2014-2020 gitt medlemslandene mulighet til å bruke strukturfondene til såkalte integrerte territoriale investeringer. I disse ses mål for samfunnsutvikling i et område i sammenheng på tvers av sektorer og forvaltningsgrenser. I Norge kjenner vi denne typen tiltak under navnene [byutviklings- og byvekstavgifter](#).

En ny [studie](#) ført i pennen av European Policies Research Centre for DG REGIO gjør nå opp status. Studien viser at det har vært betydelig vekst i slike områdesatsinger etter 2014, hovedsakelig i form av bærekraftig byutvikling. Trenden er den samme i de fleste medlemsstatene. Mange av strategiene er nye i perioden og flere kjennetegnes av nyskapende metoder og praksis.

En viktig del av rapporten består av å peke på hensiktsmessige indikatorer for samfunnsutviklingen i de aktuelle områdene. Rapporten løfter blant annet frem gode indikatorer for transport i funksjonelle bo- og arbeidsmarkedsregioner. I rapporten skilles det ellers mellom:

- 1) områder med en "light touch" tilnærming (f.eks. Vejle, Plovdiv, Praha) der koordineringen er begrenset til enkelte problemstillinger.
- 2) En "standard" tilnærming (for eksempel Nicosia, Katowice) som kjennetegner satsinger med et ganske stort budsjett. Her er monitoreringssystemene mer utviklet og målformuleringene forankret i eksisterende datakilder. Her ser man også mer kontraktfesting på tvers av kommunegrenser (f.eks. i Lilles strategi)
- 3) Noen få områder har tatt i bruk en «omfattende» tilnærming. Også i denne rapporten fremheves Brno i Tsjekkia som et eksempel på god storbyplanlegging, der budsjetter, strategier, målformuleringer, avtaleverk og monitorering er avklart.

Rapporten peker på muligheten for å utvide bruken av territoriell strategier i fremtiden, dersom det innføres noe mer fleksibilitet i regelverket. Den peker også på at det trengs en institusjonell opprustning for å sikre effektiv implementering på lokalt nivå og innbyggernes engasjement.

Ny europeisk strategi for beste praksis for utvikling av storbyregioner lansert på Norway House

Norges delegasjon til EU var vertskap da rapporten [“SPIMA Spatial dynamics and strategic planning in metropolitan areas”](#) ble lansert med en stor avslutningskonferanse på Norway House 6.

februar. Byråd Hanna E. Marcussen fra Oslo sto i spissen for et knippe politikere og embetsverk fra Wien, Praha, Brno, Zürich, Brussels, Akershus, Torino, Terrassa, Lille og Lyon, som alle er case i prosjektet. Det bulgarske EU-presidentskapet deltok også med sine erfaringer.

Europas storbyregioner er sentra for innovasjon og vekst¹, men står overfor store utfordringer bl.a. når det gjelder transportløsninger, sirkulærøkonomi og god arealutnyttelse. Ofte omfatter storbyregionene flere kommuner og fylker og planleggingen må favne videre enn tradisjonell byplanlegging. Bedre samordning og felles forståelse er nøkkelen til å utvikle bedre storbyregioner. Europakommisjonen ved forskningsnettverket ESPON, Eurocities og Oslo kommune har derfor gjennomført et [prosjekt](#) for å utvikle beste praksis for planlegging i storbyregioner. Utrederne har vært Wageningen Environmental Research (Nederland), Metropolitan Research Institute (Ungarn) og Norsk institutt for by- og regionforskning (Norge). Utrederne fremhever enkelte *utfordringer* som gjennomgående i Europas storbyregioner, bl.a.

¹ Pga av store agglomerasjonseffekter.

- Å sikre en effektiv transportinfrastruktur;
- Å oppnå politisk og administrativt samarbeid på tvers av forvaltningsnivåer og grenser. Særlig der hvor rammebetingelser er uklare og det er manglende anerkjennelse av storbyområdene som sammenhengende regioner
- å skape en felles visjon om strategiske planer;
- å håndtere infrastrukturbelastninger og hindre spredt bebyggelse (urban sprawl)

Viktige *suksessfaktorer* for vellykket storbyutvikling er ifølge utrederne bl.a. å:

1. kombinere overordnet planlegging med medvirkning og grasrotinitiativer;
2. styrke samarbeidet mellom relevante planmyndigheter på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå;
3. mobilisere til engasjement hos et bredere spekter av interessenter (for eksempel bedrifter);
4. sikre åpenhet og åpenhet i samarbeidsprosesser og bygge felles bevissthet;
5. sørge for at alle involverte får noe igjen når forhandling og kompromiss er nødvendig for å finne en løsning.

Rapporten inneholder dessuten plantekniske anbefalinger og anbefalinger for fremtidig europeisk bypolitikk. Innspillene vil også være viktig i sammenheng med EUs Urban Agenda, hvor flere norske byer deltar.

Soo Jin Kim, OECD, Ilona Raugze, ESPON, Vanya Simeonova van der Grift, Wageningen Environmental Research under lanseringen av SPIMA Spatial dynamics and strategic planning in metropolitan areas". Foto: ESPON

Polis – godt nettverk for transportplanlegging i byregioner

[Polis](#) er et nettverk av europeiske byer og regioner som arbeider sammen for å utvikle nyskapende teknologier og politikker for lokal transport.

Siden 1989 har europeiske lokale og regionale myndigheter samarbeidet gjennom Polis for å fremme bærekraftig mobilitet gjennom distribusjon av innovative

EUROPEAN CITIES AND REGIONS NETWORKING
FOR INNOVATIVE TRANSPORT SOLUTIONS

transportløsninger. Polis mål er å forbedre transportløsningene gjennom integrerte strategier som tar hensyn til økonomiske, sosiale og miljømessige dimensjoner. Polis fremmer samarbeid og partnerskap over hele Europa med sikte på å gjøre forskning og innovasjon i transport tilgjengelig for byer og regioner. Nettverket og dets sekretariat støtter aktivt medlemmene av Polis i europeiske prosjekter. Polis aktiviteter er organisert rundt fire tematiske søyler:

- Miljø og helse i transport
- Mobilitet og trafikk effektivitet
- Transportsikkerhet og sikkerhet
- Sosial og økonomiske aspekter ved transport

Beste praksis-eksempler fra URBACT: Stor-Gèneve – planleggingsmodell for grenseoverskridende byområder

Urbact er ett av EUs lavterskeltilbud for god praksis i byutvikling. Når det gjelder utvikling i større byregioner, fremhever Urbact bl.a. styringen av utviklingsprosjekter i stor-Gèneve som et eksempel. Grand Genève er en storby rundt Genève (CH). Byen har felles problemer (boliger, transport, miljø, sosial samhörighet) og er spredt over to land. Den omfattes av to forskjellige lovgivninger, tre territorier (Genève Canton, Nyon-distriktet, Den franske regionale samarbeidsforsamlingen - ARC), samt en rekke partnere (Genève by, Auvergne-Rhône-Alpes m.fl.). Siden denne situasjonen gjør det vanskelig å utvikle felles politikk, har partene opprettet lokalforbundet for grenseoverskridende samarbeid (GLCT). Her møtes politikere og sivilsamfunnsrepresentanter for å utvikle pragmatiske prosjekter på lokal skala etter innspill fra bl.a.

planmyndighetene. Det har gitt opphav til en rekke mobilitets-, by- eller miljøprosjekter. Les mer her.

STRING-samarbeidet – et eksempel på regionutvikling på tvers av landegrenser

STRING-samarbeidet strekker seg nå fra Hamburg over Sjælland, København og Malmø gjennom Västra-Götaland til Norge og Oslo-området, og omfatter fire land, ni regioner, tre byer og én hovedstad. STRING-området følger den EU-prioriterte infrastrukturkorridoren ScandMeds nordlige løp.

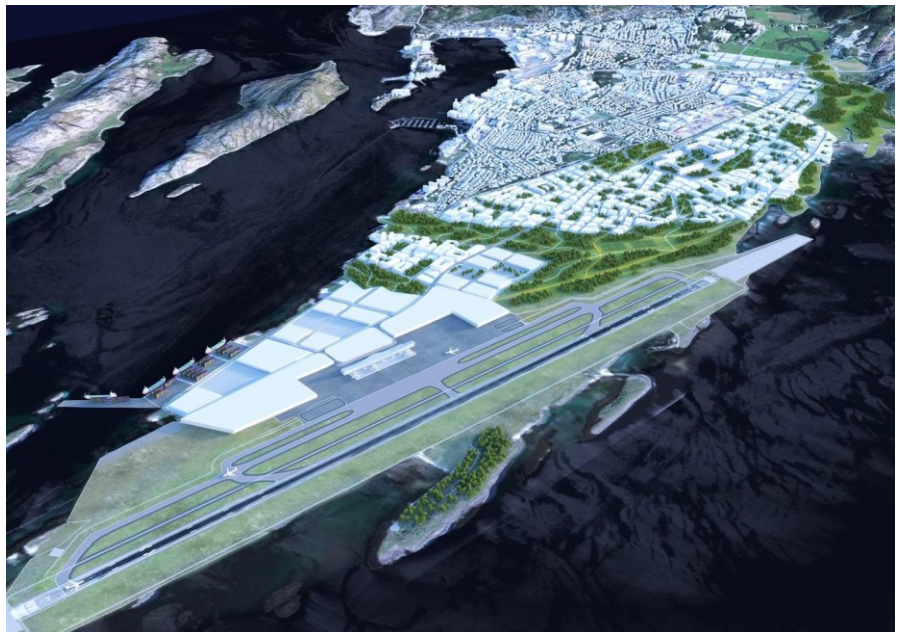
Les mer [her](#).

Vinn pris i planlegging! “Airports, Cities and Urban Development”

The XIIth European Urban and Regional Planning Awards: call is OPEN

Luftfart og byplanlegging har utviklet seg parallelt i løpet av forrige århundre og har en stor rolle i fremtiden. Gjennom den 12. europeiske by- og regionalplanleggingsprisen ønsker The European Council for Spatial Planners å belønne de beste prosjektene som viser hvordan romlig planlegging kan integrerer flyplasser i utviklingen av byer, storbyområder og regioner. For info og påmelding, se [her](#). NB. Merk fristen 31. mars 2018

Bodø kan være en sterk norsk kandidat til årets The XIIth European Urban and Regional Planning Awards – hvem sørger for nominasjonen? Foto: Bodø kommune

Byer rammet av terrorangrep trekker lærdom og ser fremover

Den 8. mars arrangerte Europakommisjonen og Den europeiske regionkomiteen en stor ordførerkonferanse om "Building Urban Defences Against Terrorism: Lessons Learned From Recent Attacks" i Regionskomiteens lokaler i Brussel.

Konferansen var en oppfølging av EUs kontraterrorisme-pakke, og da særlig [Handlingsplanen for beskyttelse av offentlige rom](#) som Europakommisjonen la frem i oktober 2017.

Konferansen fokuserte på erfaringer fra nyere terrorangrep og deling av beste praksis og nyttige løsninger for å bedre beskyttelsen av offentlige rom, inkludert implementering av løsninger der sikkerhet er en integrert del av designet. Formålet var å lære av hverandre med tanke på å etablere beste praksis slik at man kan beskytte innbyggerne på beste måte.

Deltakerne diskuterte også tiltak for å bedre forebygging av radikaliserings på lokalt nivå, offentlig-privat samarbeid samt finansieringsmuligheter under de ulike EU-finansieringsinstrumentene.

Byrådsleder Raymond Johansen fra Oslo deltok sammen med politikere og embetsverk fra Nice, Manchester, Berlin, London, New York, Marseille, Stockholm m.fl. Se video [her](#).

Byene gjenfortalte angrepene og minnet ofre, pårørende, hjelpepersonell og frivillige før de presenterte og diskuterte de konkrete tiltakene byene har gjennomført i ettertid.

Fra Europakommisjonen deltok kommisærene Dimitris Avramopoulos, Julian King og Corina Cretu.

Blant de gjennomgående budskapene var:

- **HELHETLIG TENKNING MÅ TIL FOR Å MOTVIRKE TERRORISME:**
 - o Myndighetene i byene må se på hele spekteret av tiltak – fra etterretning til sosialpolitikk – i sammenheng. Det er nødvendig med satsing på sosial integrering.
 - o Harde og myke sikkerhetstiltak må kombineres med tiltak for å motvirke radikaliserings.
- **BEDRE OG MER TILGJENGELIG ETTERRETNING:**
 - o Trusselen kommer nå også fra isolerte, selvradikalisererte gjerningspersoner.
 - o Stordataanalyser og annen etterretning må utvikles slik at gjerningspersoner kan avdekkes.
 - o Informasjonsflyten mellom byene og nasjonale etterretningsmyndigheter må bli bedre.
 - o Kameraovervåkning blir stadig viktigere
- **BEST FYSISK SIKRING OPPNÅS VED SECURITY BY DESIGN;**
 - o Sikkerhetstiltak må være en integrert del av byplanleggingen.
 - o Veien videre er integrert sikkerhetsdesign i utformingen av offentlig rom. Det være seg benker, sykkelstasjoner osv.
- **GOD KOMMUNIKASJON MED INNBYGGERNE ER NØKKEL TIL FOREBYGGING OG KRISEHÅNDTERING:**
 - o Krisekommunikasjon med innbyggerne før, under og etter kriser må styrkes.
 - o Byene understreker betydningen av en tydelig markering av fellesskap kort etter hendelser for å ta avstand fra polariseringsforsøk
 - o Viktig at myndighetene er tydelig på at alle former for terrorisme er terrorisme, uansett hvilken gruppe som blir angrepet.
- **HYPPIG ØVING ER NØDVENDIG FOR GOD SAMHANDLING:**
 - o Bl.a. må de forskjellige utrykningstjenestene øves og koordineres.

Mobilitet: fullt trykk på multimodal transport i EU og i Norge

Europakommisjonen ønsker at forskjellige transportformer i større grad kan benyttes sømløst på samme reise. Bak Kommisjonens ønske ligger ambisjoner om å redusere transportsektorens klimagassutslipp, få ned lokal luftforurensning og bidra til mindre kødannelse på veiene.

I løpet av året vil Kommisjonen presentere en rekke initiativer som tar sikte på å bidra til realiseringen av en fullt integrert transportsektor. Hovedtemaer er: digitalisering (elektroniske reisedokumenter, multimodale billettløsninger, m.m.), økonomiske insentiver, støtte til multimodal infrastruktur og innovasjon gjennom ulike EU-programmer, passasjerrettigheter og fremme av «aktiv mobilitet». I tilknytning til temaet multimodal transport har Kommisjonen allerede lagt frem en [studie om beskatning og avgiftsbelastning av transport](#). Europakommisjonen har ellers varslet at den kommer til å legge frem del tre av sin mobilitetspakke i løpet av mai 2018. Mens det lenge har vært kjent at utslippsstandarden for tungtransport vil være en hovedkomponent i pakken, har øvrig innhold vært mer uvisst. Det er nå klart at Kommisjonen også vil fokusere på trafiksikkerhet.

Norske kommuner og fylker som ønsker å studere best practice kan bl.a. melde seg på [European Mobility Week](#) i tidsrommet 16.-22. september 2018.

Denne artikkelen bygger på en omtale av samferdselsråd Camilla Ongre og medarbeider Øyvind Rinbø

EUROPEAN MOBILITY WEEK

16-22 SEPTEMBER 2018

Sirkulærøkonomi: Nytt indikatorsett for norske kommuner

Kommisjonens [melding om et rammeverk for å følge utviklingen av den sirkulære økonomien](#) gjør det mulig å overvåke trender og se utviklingsmønstre. Det er etablert et sett med ti indikatorer som dekker hele verdikjeden for ressurser, produkter og tjenester, og de fem prioriterte sektorene i pakken om sirkulær økonomi fra 2015 (mat, plast, bygg og anlegg, biomasse og biobaserte produkter og kritiske råvarer). Innen produksjon og forbruk vil indikatorer for EUs selvforsyning med råvarer, grønne offentlige anskaffelser, avfallsgenerering og matavfall brukes. Indikatorene for grønne anskaffelser og matavfall er under utvikling. For avfallsbehandling skal det brukes indikatorer for materialgjenvinningsgrad (totalt og for utvalgte avfallsstrømmer). For å følge utviklingen for materialgjenvunnet råvare skal indikatorer for bruk av slik råvare for å dekke råvareetterspørselen og handel brukes. Konkurransekraft og innovasjon måles gjennom private investeringer, arbeidsplasser, brutto verdiproduksjon og patenter. Indikatorene vil oppdateres kontinuerlig på en nettside for rammeverket, [her](#). Nettsiden har verktøy for å følge utviklingen og informasjon om metodikk,

datakilder, definisjoner og standarder for publisering. I dialog med medlemslandene og interessenter ønsker Kommisjonen å videreutvikle rammeverket i årene framover.

Artikkelen bygger bl.a. på en rapport fra miljørådgiver Hege Olbergsveen

Tyrol har tatt over formannstrøken i EUs makroregionale strategi for Alpene (EUSALP) – best practice for norske fjellregioner

En "makroregional strategi" er EUs rammeverk for en satsing for å møte felles utfordringer i et definert geografisk område. Området kan omfatte både medlemsstater og tredjeland. EUSALP er strategien for Alpeområdet. Alpeområdet består av territorier med store demografiske, sosiale og økonomiske kontraster og en stor kulturell og språklig mangfold. Dette mangfoldet gjenfinnes i et stort utvalg av styresystemer og tradisjoner. Alpe-regionen er et attraktivt turistmål for millioner av gjester hvert år og er Europas vanntårn. Likevel står Alpene overfor en rekke utfordringer når det gjelder mangel på kompetanse, for lav næringslivsutvikling, effekten av klimaendringer, aldrende befolkning, integrering av migranter og bærekraftig energiproduksjon. Disse utfordringene er felles for hele Europa, men får ofte egne uttrykk i fjellregionene. For oss ligger derfor verdien i satsingen at norske fjellregioner kan studere metodene og tiltakene som utvikles. Det tyrolske presidentskapet vil fokusere på gode samferdselstiltak, så vel når det gjelder fysisk transport og digital infrastruktur. Andre områder er bærekraftig bruk av naturressurser og katastrofehåndtering, etterutdanning og energi. Les mer [her](#).

Julie Andrews som Maria von Trapp i *The Sound of Music* (20th Century Fox, 1965). Foto: 20th Century Fox.

Energieffektivisering i bygg

I desember kom Europakommisjonen, Europaparlamentet og Rådet til politisk enighet om [nye regler for å forbedre energieffektivisering i bygg](#). Avtalen inneholder nye tiltak for å styrke energieffektivisering i nybygg, slik at man raskere får mer energieffektive systemer. De viktigste tiltakene i avtalen er:

- Angi en tydelig retning mot en lav- og null-utslippsbygging i EU innen 2050, støttet av nasjonale veikart for å dekarbonisere bygg.

- Økt bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) og smarte teknologier for å sikre at bygninger fungerer effektivt, for eksempel ved å introdusere automatiserings- og kontrollsystemer.
- Innføre en "smart indikator" som måler byggs kapasitet til å bruke ny teknologi og elektroniske systemer for å optimalisere driften og samhandle med nettet.
- Integrere langsiktige strategier for bygningsrenovering.
- Mobilisere offentlige og private investorer.
- Hjelp til med å bekjempe energifattigdom og redusere husholdningers energiforbruk ved å renovere eldre bygninger.

Saken bygger bl.a. på [en artikkel](#) i Osloregionens Europa-kontors nyhetsbrev ført i pennen av Solveig Standal Skåravik.

Grenseregioner: flokeløsningsprosjekter etterlyses!

DG Regio er i ferd med å sette meldingen "Økt vekst og samhørighet i EUs grenseregioner" ut i livet. Forbundet for europeiske grenseområder (AEBR), under tilsyn av DG REGIO, har utarbeidet og lansert en utlysning som skal stimulere til prosjekter som løser spesifikke grensehindre av administrativ og /eller juridisk art.

Utlysningen vil bli forvaltet av AEBR og vil være åpen til 30. april 2018. Informasjonen om tematisk dekning, kvalifikasjon, søknadsskjema, utvalgsprosess og assistanse mv. finnes på den offisielle [nettsiden for grenseløsninger](#).

Koblingen mellom teknologisatsinger og regionalpolitikk blir viktigere fremover

7. mars ble det avholdt en workshop i Brussel om samarbeidet mellom regionene og teknologisatsingene under rammeprogrammet titulert [Developing synergies between Joint Undertakings and ESIF](#).

Noen hovedpunkter med relevans for virkemiddelapparatet og norske fylkeskommuner:

- Europeiske institusjoner fortsetter innsatsen for å styrke regionenes innovasjonsevne gjennom tematiske innovasjonsplattformer blant annet innenfor flyindustri, brenselcelle/hydrogen, bioøkonomi osv.
- Hovedmålene er å utnytte synergier mellom strukturfondene og rammeprogrammet for ytterligere å styrke Europas land og regioner i globale verdikjeder og å utjevne forskjeller i innovasjonsevne mellom landene
- Ut av dette kommer det teknologi-satsinger for regionene som også kan være interessante for Norge og norske fylker.
- Smart-spesialiserings-strategier står sentralt i EUs regionale satsing, og både Kommisjonen, Regionkomiteen og de deltagende teknologisatsingene mener regionene må være tilstrekkelig spisse i sine prioriteringer for å være aktuelle samarbeidspartnere.
- Tre teknologisatsinger ble presentert. Det er stor interesse for å delta i disse. De har gjennomgående store ambisjoner med hensyn til innovasjonshøyde og markedsnærhet:
 - [Fuel Cells and Hydrogen Joint Undertaking](#). Et 80-talls regioner deltar, deriblant Akershus, Møre og Romsdal, Oppland og Sogn og Fjordane fra Norge.
 - [Clean Sky 2](#): flyindustriens teknologiplattform har forpliktende samarbeid med 16 regioner, blant annet to svenske. Ingen norske fylker er med. Ingen norske fylker er p.t. identifisert som mulige samarbeidspartnere av programmet til tross for relevant

industri i flere fylker. Teknologiplattformen bør være svært aktuell for Viken og Trøndelag

- [Bio Based Industry Joint Undertaking](#) (BBI JU). BBI JU har som mål å utløse risikoinvesteringer, organisere verdikjedene og sørge for kritisk masse i bioindustrien. Til sammen skal dette skape et forutsigbart investeringsklima. BBI JU gjennomfører prosjekter for å demonstrere nye teknologier (bl.a. ved å bygge opp forskjellige former for bioraffinerier) og utvikle nye forretningsmodeller. Et norsk prosjekt har mottatt støtte fra BBI JU, nemlig EXILVA – et Borregaard-prosjekt som er det første til å fremstille mikrofibrellert cellulose på kommersiell basis. På regionalt nivå skulle BBI JUs satsinger være aktuelle for bl.a. Innlandet, Østfold, Rogaland, Trøndelag. Neste infodag finner sted 17. april 2018 i Brussel.
- Regionene som er aktive i disse partnerskapene og som har stort gjennomslag, peker på betydningen av strategisk planlegging og nødvendigheten av å se EU-midler og regionale midler i sammenheng. Ikke minst kan regionale midler benyttes til å finansiere aktiviteter nærmere markedet.
- Norske regioner kan koble seg på de tematiske plattformene. For FCH-JU er det bare å melde seg inn direkte. For de andre vil det være nødvendig å lage en form for avtale, enten enkeltvis for hvert fylke eller i form av en nasjonal avtale. Det vil være naturlig å se begge tilkoblingsformer i sammenheng med virkemiddelapparatets regionale næringssatsinger (Forskningsrådets og Innovasjon Norge).
- Flere av de teknologiske initiativene la vekt på betydningen av grundig kartlegging gjennom [EyeRis3-databasen](#). Det innebærer at norske regioner bør være registrert her, med tydelige og ikke minst oppdaterte prioriteringer.
- I tillegg ble [Vanguard](#)-programmene presentert. Her samarbeider ambisiøse regioner om å skape nye industrielle verdikjeder, akselerere markedsutviklingen. Dette gjøres til selvkost. Aktørene søker finansiering av spisse satsinger i EU-programmer. Ingen norske fylker er med, men noen er i dialog.
- I forlengelsen av Vanguard er en EU-finansiert pilotordning for regionale innovasjonspartnerskap i drift fra desember. DG REGIO antyder at denne pilotordningen blir utvidet etter 2020. Sogn og Fjordane er med som assosiert medlem i ett partnerskap, ellers er det ikke norsk deltakelse.

EUs langtidsbudsjett etter 2020

Ny melding om EU-budsjettet

Europakommisjonen la 14. februar frem meddelelsen *A new, modern Multiannual Financial Framework for a European Union that delivers efficiently on its priorities post-2020*. I denne skisserer Kommisjonen valgene man står overfor og konsekvensene av disse. Samtidig ble viktigheten av enighet mellom Rådet og Europaparlamentet før mai 2019 understreket. Pressemeldingen med peker til meddelelsen ligger [her](#).

Kommisjonen vil legge frem et langtidsbudsjett for syvårsperioden 2021-27.

Kommisjonens utgangspunkt er at en euro brukt over EU-budsjettet må gi mer verdi for borgerne enn en euro brukt nasjonalt, dvs. at fellesskapet kun skal gjennomføre aktiviteter når dette kan gjøres mer effektivt enn på lokalt nivå. Kommisjonen fremfører at neste MFF må være bedre tilpasset Unionens prioriteringen. Det må bygge på det som virker i dag og samtidig forutse morgendagens utfordringer. Europeiske borgere peker i spørreundersøkelser konsekvent på indre og ytre sikkerhet (håndtering av migrasjon, bekjempelse av terrorisme og cybertrusler) som førsteprioritet for EU-arbeidet. Andre prioriteringer som trekkes frem er forsvar, bekjempelse av klimaendringer, ferdigstilling av EUs digitale indre marked samt FoU og utdanning. I meddelelsen gis det illustrasjoner på mulige økninger under de ulike områdene.

De to klart største utgiftskategoriene er samhørighetspolitikken og landbrukspolitikken, som til sammen utgjør over 70 pst. av gjeldende MFF-ramme. I meddelelsen viser Kommisjonen konsekvensene av å redusere bevilgningene til dels drastisk til disse formålene. Det pekes på at samhørighetspolitikken er en viktig bidragsyter til sysselsetting og kan bli et viktig redskap i å modernisere EU-landenes økonomi dersom man kobler politikken nærmere opp mot det europeiske semesteret og arbeidet med strukturreformer. Kommisjonen mener at en reduksjon i bevilgningene bør gå utover rike land og regioner. Ved en reduksjon i bevilgningene til landbrukspolitikken bør en søke å skjerme mindre bruk og jevne ut landbruksstøtten

mellom land, jf. at 80 pst. av støtten går til 20 pst. av bøndene.

Kommisjonen trekker frem at EU-budsjettet kan moderniseres og gjøres mer fleksibelt. Dette kan gjøres ved å øke bruken av finansielle instrumenter og garantier fra budsjettet (som for garantifondet EFSI i Kommisjonens investeringsplan). Det pekes også på at ubrukte midler må kunne brukes til andre aktiviteter – og ikke føres tilbake til medlemslandene, som nå.

Flere netto bidragsytere, særlig Nederland og Østerrike, har uttrykt at de ikke ønsker å betale større bidrag enn i dag. I Rådet kreves enstemmighet for å vedta et langtidsbudsjett.

Visegrad-landene (Polen, Tsjekkia, Slovakia og Ungarn) pluss Kroatia og Romania har i en felles erklæring nylig tatt til orde for å øke EU-kontingenten til over 1 % av nasjonalinntekten og å videreføre samhørighetspolitikken omtrent som i dag. De ønsker bl.a. uendret nasjonal kofinansieringsrate, fortsatt bruk av BNP per capita som kriterium for strukturfondstildelinger, nasjonal og lokal tilpasning av tematiske prioriteringer, økt fleksibilitet for mottakerne pluss fortsatt bruk av tilskudd som hovedinstrument (fremfor finansielle instrumenter). Visegrad+2 fremhever European Territorial Co-operation (Interreg) som et eksempel på satsinger med klar europeisk merverdi. Visegrad-erklæringen er en typisk primærposisjon i påvente av budsjettforemlegget og Kommisjonens forslag til innretning av fremtidens samhørighetspolitikk.

For å illustrere betydningen av EU-budsjettet for enkelte land kan nevnes at EUs struktur- og investeringsfond i perioden 2015-17

utgjorde over 50 pst. av offentlige investeringer i mange av de fattige EU-landene (Kroatia og Portugal hele 70-80 pst.).

Deler av denne artikkelen bygger på en rapport fra finansråd Bjarne Stakkestad

EU-budsjettets utgiftsside er i dag fordelt på følgende kategorier:

Konturene av fremtidens EU-programmer avtegner seg

EU-kommisjonen har publisert hvordan den ser for seg [hovedinnretningen i fremtidens programmer](#). Fremstillingen er på makronivå og ser sikkert forskjellig ut fra det som legges frem senere. Men det er flere ting å merke seg, bl.a.:

- Ett Single Market-program som skal omfatte dagens SMB-satsing, forbrukerstøtte, matvaresikkerhet, standarder osv.
- European Values-fund skal erstatte programmer både innen kultur, folk til folk/lokaldemokrati-aktivitet og justisprogrammet.
- CEF, EFSI, LIFE og andre programmer videreføres. Energieffektivitet er foreslått lagt inn i det nye miljøprogrammet (Lifes arvtager).
- Det digitale programmet rustes opp og går fra hovedvekt på interoperabilitet til økt vekt på infrastruktur (tungregning osv.).
- Fremtidig organisering av helseprogrammene er uttalt usikker
- Noen programmer er i liten grad beskrevet. Det gjelder f.eks. samholdspolitikken (utjevning, by- og regionalpolitikken) og landbruk.

Detaljer på programnivå fra de forskjellige generaldirektoratene kommer 29. mai. Med forbehold om at det er vanskelig å spå, særlig om fremtiden, mener vi å se konturene av følgende programmer med relevans for kommunal- og regionalpolitikken:

- Videreføring, styrking og strømlinjeforming av EUs byprogrammer
- Videreutvikling av programmene for innovasjon i offentlig sektor (interoperabilitet, tilgang til/viderebruk av data, nye sikkerhetsløsninger, medvirkning med mer).

- Videreføring av store felleseuropeiske IT-prosjekter (High Performance Computing, AI, cybersikkerhet)
- Økt vekt på digital kompetanse og omstilling
- Økt vekt på interregionalt innovasjonssamarbeid med teknologisk spissing
- Styrking og videreføring av arbeidet med smart spesialisering
- Økt vekt nedbygging av grensehindre
- Videreføring av makroregionale strategier
- Økt kobling mellom strukturreform og regionalpolitikk
- Fortsatt satsing på sirkulærøkonomi, klimatilpasning og energieffektivisering.

Nye rapporter

Effekten av datasenterlokaliseringer

I Norge har regjeringen nylig lansert [datasenterstrategi](#) og det er også stor interesse for temaet i Brussel. Google hadde den [20. februar et møte i Brüssel](#) om sine datasentersatsinger i Europa, der bl.a. Europakommisjonen medvirket. Google har datasentre bl.a. i [Finland](#), Irland og [Belgia](#). Selskapet legger vekt på å generere lokale arbeidsplasser og å utforme og drifte sentrene på en bærekraftig måte. Selskapet anslår med utgangspunkt i rapporter fra Copenhagen Economics at sentersatsingene skal ha hatt en BNP-virkning på 490 millioner euro per år (i alt 5,4 milliarder euro i den aktuelle perioden). Setersatsingene skal ha gitt 6600 heltidsarbeidsplasser.

Finske og irske virkemiddelaktører pekte på ringvirkninger i form av læringsbedrifter og start-ups, men at dette fordret bevisst tilrettelegging. Den finske europarlamentariker Henna Virkkunen (Industri- og transportkomiteene) viste til at Google har overtatt og tatt i bruk de gamle papirfabrikkene. Virkkunen understreket at det var nødvendig å bygge opp det digitale indre marked og å satse på digital innovasjon og utdanning. Robotisering gjør Finland konkurransedyktig igjen, for eksempel innen bilindustrien, og viser potensialet.

Dr. Bruno Basalisco fra Copenhagen Economics, mente at de [positive ringvirkningene kunne dokumenteres i realøkonomiske termer](#). Det har ifølge Balisco stor effekt å få «bjellesauene», dvs. de store teknologiselskapene til å lokalisere seg i et område, særlig når det kobles med en bevisst strategi for å skape kunnskapsmiljøer i tilknytning til disse. Digital infrastruktur kan ifølge Balisco ha en viktig omfordelingseffekt.

Kommisær Crețu la i sitt innlegg vekt på at strukturfondene bygger opp under digitaliseringen av Europa, bl.a. gjennom Connecting Europe Facility. Hun viste til satsinger i bl.a. Polen og Baskerland som bygger opp rundt intelligent mobilitet. Crețu fremhevet at digitalisering er mer enn automatisering og viste til at samholdspolitikken også hjelper småbedrifter i mer tilbakeliggende områder å digitalisere, for eksempel små greske matprodusenter.

Åpningsinnleggene ble fulgt av diskusjoner om behovet for teknologiinvesteringer, behovet for økt digital kompetanse og konsekvenser av automatisering.

Det vesentligste nye fra et norsk perspektiv er at praktiske finske, irske og belgiske metoder for å oppnå positive ringvirkninger av eventuelle datasenterlokaliseringer kan legges til de svenske fra Facebook-lokaliseringen til Nord-Sverige til bruk ved eventuelle datasenter-lokaliseringer til Norge.

Ellers fremstår sysselsettingsvirkningene og de indirekte effektene som [begrensede](#) og i tråd med tidligere vurderinger. Argumentasjon for offentlig medvirkning – utover god tilrettelegging for investeringer og ordinær virkemiddelbruk –, vil primært være relevant i områder med høy og

vedvarende arbeidsledighet, som f.eks. Øst-Finland, med mindre særskilte forhold og fortrinn gjør seg gjeldende, eller dersom man kan plassere seg høyere i verdikjeden.

State of the Nordic Region 2018

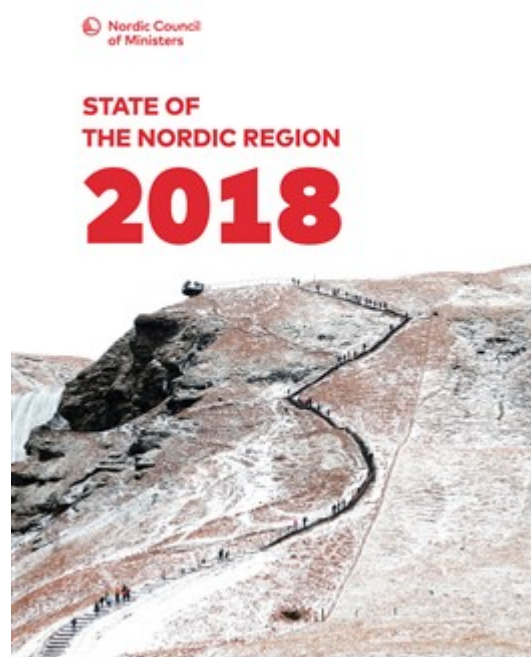
I februar ble den nye publikasjonen *State of the Nordic Region 2018*, en rapport om tilstanden i Norden 2018, presentert av Nordregio, Nordisk Ministerråd. I rapporten ser man nærmere på statistikk bak den aktuelle utviklingen på regionalt nivå i de nordiske landene, innenfor områdene for demografiske endringer, tendenser i arbeidsmarkedet og innenfor utdanning, og økonomiske resultater.

Rapporten viser blant annet at den nordiske befolkningen øker og er i økende grad konsentrert i tettstedene, mens mange avsidesliggende og tynt befolkede områder opplever befolkningsnedgang. Innvandringen står for en stor del av økningen, mellom 2011 og 2016 økte 26% av alle nordiske kommuner sin befolkning på grunn av internasjonal migrasjon. Den gjennomsnittlige befolkningsalderen er også stigende. Alle trendene er forventet å vedvare i de kommende årene. I 2030 forventes Norden ha nesten 30 millioner innbyggere, hvilket er en økning på mer enn 10% fra dagens 26 millioner. En sentral utfordring og potensial i årene som kommer er integrering av flyktninger og andre nykommere etter den europeiske flyktningkrisen.

Alle nordiske land har opplevd en relativ nedgang i arbeidsstyrken mellom 2007 og 2017, men har kommet sterkt tilbake fra finanskrisen. Sverige har den høyeste sysselsettingsgraden i EU, mens Island har høyest sysselsetting i Europa sett under ett. Nordiske arbeidsmarkeder skiller seg særlig ut med høy sysselsettingsrate for kvinner. Det er likevel utfordrende for arbeidsgivere å finne mennesker med rett kompetanse i visse sektorer. En annen utfordring er ungdomsarbeidsledighet. Begge gjør seg særlig i gamle industribyer og noen tynt befolkede områder.

Publikasjonen kartlegger også omfanget og distribusjonen av *biobaserte næringer*, som skogbruk, fiske, akvakultur og biogassproduksjon, og inneholder informativ og kortfattet beskrivelse av den nordiske bioøkonomien.

Rapporten kan leses i sin helhet [her](#).

Innovasjon i offentlig sektor: kunstig intelligens er et vekstområde

EUs varsler ny strategi for kunstig intelligens

Kommisjonen har uttalt at strategien vil ha tre fokusområder.

1. Hvordan Europa kan utnytte dagens industrielle styrke innen vertikale industrier (f.eks. bil- og flyindustrien og materialindustrien) til oppnå lederskap innen kunstig intelligens.
2. Hvilke etiske, juridiske og samfunnsmessige utfordringer den nye teknologien bringer med seg og som må adresseres.
3. Etableringen av en bred allianse av aktører fra medlemsland, industrien, akademia etc., i form av et nytt AI Observatory, som skal følge den teknologiske og regulatoriske utviklingen.

EUs strategi for etablering av superdatamaskiner

Europakommisjonen har lagt frem planer og forslag til rettsgrunnlag for et nytt fellesforetak («Joint Undertaking») for å fremme utbyggingen av datamaskiner for tungregning (High Performance Computing, HPC) i Europa. Pressemelding og øvrig bakgrunnsmateriale er tilgjengelig [her](#). Forslag til forordning som etablerer fellesforetaket, staff working document (SWD) og impact assessment er tilgjengelig [her](#).

Utviklingen av såkalte superdatamaskiner blir sett på som svært viktig dersom Europa skal kunne hevde seg i det globale teknologikappløpet. EU har som mål å utvikle slike maskiner basert på europeisk teknologi innen 2022-2023. Bruk av HPC har også økende betydning for industriutviklingen i Europa generelt. Stordatamaskinene blir brukt i stadig nye sammenhenger, både av store og små og mellomstore bedrifter, for å gjøre fremskritt på viktige områder som modellering og tilpasning til klimaendringer, forebygging av naturkatastrofer, materialforskning, innen energi, transport, helse, cybersikkerhet, krypterings- og forsvarsteknologi. Hovedformålet med det nye fellesforetaket – EuroHPC – er i første omgang å anskaffe og drifte to superdatamaskiner som kan gjøre beregninger på såkalt pre-exascale nivå (dvs. 10^{17} beregninger per sekund) og to mellomnivå maskiner (dvs. 10^{16} beregninger per sekund) i løpet av 2020. I tillegg skal foretaket støtte utviklingen av neste generasjons HPC, blant annet ved å forske på energieffektive mikroprosessorer, sikre kompetansebygging og gjøre HPC bredt tilgjengelig for bedrifter og offentlige institusjoner overalt i Europa.

Felleskapssatsingen skal suppleres med tilsvarende beløp fra medlemslandene og aktørene som slutter seg til fellesforetaket. Frankrike, Tyskland, Italia, Luxemburg, Nederland, Portugal og Spania undertegnet den opprinnelige ministererklæringen. I løpet av 2017 har Belgia, Slovenia, Bulgaria, Sveits, Hellas og Kroatia sluttet seg til samarbeidet, og Kommisjonen oppfordrer fortsatt andre medlemsland og tredjeland til å delta. Prosjektet er i samme størrelsesorden som Airbus på 1990-tallet og satellittnavigasjonssystemet Galileo på 2000-tallet. Det blir derfor sett på som en viktig investering i Europas fremtidige konkurransekraft.

EuroHPC Joint Undertaking

 It is a legal and funding instrument to • acquire and operate a world-class pre-exascale supercomputing infrastructure; • develop exascale supercomputers based on competitive EU technology.	 It is foreseen to start operating from 2019 until 2026.	 It will be composed of public members (until now 13 Member States have signed up) and private members (representatives from HPC and Big Data stakeholders, including academia and industry).	 It will get a budget of around €1 billion, of which 50% comes from the EU and 50% from the participating countries. Private entities will provide contributions in kind.	 It will provide financial support (procurement or Research & Innovation grants) following open and competitive calls.
---	---	---	--	--

Save the date!

European week of Regions and Cities 8-11 oktober 2018 – frist for å melde inn prosjekter er 30.mars

Vil dere være medarrangør i European Week of Regions and Cities 8-11. oktober 2018? Ta en titt på oversikten [her](#) over partnersøk og ta kontakt. Søknad om å bli partner for European Week of Regions and Cities 2018 er åpen til **30. mars**. Mer informasjon finnes [her](#).

RegioStars Awards 2018: på tide å melde på prosjektene – frist 15.april

RegioStars skal fremme praksis i regional utvikling og fremheve originale og innovative prosjekter som kan inspirere andre regioner. Tror du prosjektet deres fortjener å bli kjent og belønnet? Så [meld det på](#)! Påmeldingsfristen er 15. april og du kan melde på opptil to prosjekter.

Priskategorier for 2018 er prosjekter som:

- støtter smart industriell overgang
- bidrar til lavere CO2-utslipp
- skaper bedre tilgang til offentlige tjenester
- håndterer migrasjonsutfordringer

- Årets tema 2018: Investering i kulturarv

Lest siden sist:

Noen ganger er en historie vel så god som en statistisk fremstilling, og Aftenposten fortjener honnør for [denne anskueliggjøringen](#) av virkeligheten i ett av områdene i Europa som er preget av fraflytting. (NB! Betalingsmur).

Kilder til informasjon

Norske regioners Europakontor i Brussel

- Nord-Norges europakontor - www.northnorway.org
- Osloregionens Europakontor - <http://osloregion.org>
- Stavangerregionens Europakontor - www.stavangerregion.no
- Sørlandets Europakontor - www.south-norway.no
- Trøndelags Europakontor - www.mid-norway.no
- Vest-Norges Brusselkontor - www.west-norway.no

Europeiske tenketanker

- Centre for European Policy Studies, CEPS (Brussels) - <http://www.ceps.be/>
- European Policy Centre, EPC (Brussels) - <http://www.epc.eu/>
- Friends of Europe (Brussels) - <http://www.friendsofeurope.org/>
- The World Pensions Council (Paris) - <http://www.worldpensions.org/>

Sammenslutninger av lokale og regionale myndigheter

- BaltMet (Baltic Metropolises Network) - Forum for capitals and large metropolitan cities around the Baltic Sea
- BSSSC (Baltic Sea States Subregional Co-operation)
- CEMR - The Council of European Municipalities and Regions
- CPMR - Conference of Peripheral Maritime Regions - brings together some 160 Regions from 25 States from the European Union and beyond.
- CPMR Baltic Sea Commission

- ERRIN – European Regions and Research Innovation Network
- EUROCITIES - Network of major European cities
- Municipal Waste Europa - the European umbrella association representing public responsibility for waste.

På kalenderen – noen kommende begivenheter og tidsfrister

Når	Hva	Hvor	Mer informasjon
20. mars	All aboard to the Arctic! Current Policy and Operational Issues in Arctic Shipping Safety and Environmental Protection	Brussel	her
20. mars	Workshop on the consequences of the UK's withdrawal from the EU on trade and economy in EU27 regions and cities	Brussel	her
20.-22. mars	'Europe, let's cooperate' interregional cooperation forum, Interreg Europe. For deg som ikke kan være med i Brussel, kommer et online-event den 13. april.	Brussel	her
22. mars	Bærekraftig mobilitet. REGIO-MOB-prosjektet organiserer et arrangement høyt politisk nivå i Edinburgh, Skottland. Det blir å introdusere de utviklede REGIO-MOBs handlingsplaner og diskutere på teknisk og politisk nivå om fremtiden for bærekraftig mobilitet i europeiske regioner.	Edinburgh	her
22.-23. mars	28th CoR plenary session	Brussel	her
26.-27. mars	REGI, EP	Brussel	her
Når	Hva	Hvor	Mer informasjon
3.-4. april	Application of ICT and Advanced Manufacturing Solutions in the Food Supply Chain - Workshop in the framework of the Central European Cooperation in Smart Specialisation Initiative	Budapest	her
4.-6. april	EUROCITIES Environment forum meeting - Amsterdam: Towards circular cities: how to make it work	Amsterdam	her
13. april	'Europe, let's cooperate' interregional cooperation forum, Interreg Europe. Online-event.	Online	her
13. april	COTER external Seminar on "The challenges and opportunities for economic, social and territorial development in the outermost regions". Cohesion, jobs, growth, and investment.	Santa Cruz de Tenerife	her

17.-19. april	ETNA2020 Transport Networking and Brokerage Event	Wien	her
23.-25. april	EUROCITIES Mobility Forum, Spring 2018	Prague	her
25.-26. april	REGI, EP	Brussel	her
2.-3.mai	ECON external Seminar on "Shaping change — towards a holistic industrial strategy"	Dresden	her
CEPLI – the European Confederation of Local Intermediate Authorities CoR – European Committee of the Regions ENVE – Commission for the Environment, Climate Change And Energy REGI – EU-parlamentets komité for regionalutvikling og samhörighetspolitikk. UIA – Urban Innovative Actions Initiative			

Ta kontakt!

Eivind Lorentzen, Trond Helge Baardsen og Maria Deridder Holmlund hører gjerne fra deg [HER](#)

